

OBSAH

Seznam hlavních označení	5
1. Úvod do hydrotechnického výzkumu	9
1.1 Analytické a experimentální řešení hydrodynamických problémů	9
1.2 Účel hydrotechnického výzkumu a jeho spojení s praxí	12
2. Teorie podobnosti v hydrotechnickém výzkumu	15
2.1 Všeobecné úvahy	15
2.2 Výklad rozměrové analýzy	16
2.2.1 Soustavy jednotek v hydrodynamice	16
2.2.2 Zásady rozměrové analýzy a jejího použití v hydrotechnickém výzkumu	18
2.2.3 Rayleighova metoda rozměrové analýzy	19
2.2.4 Buckinghamova metoda rozměrové analýzy (π -teorém)	22
2.3 Základní pojmy a definice v teorii podobnosti	25
2.4 Obecný zákon mechanické podobnosti v hydrodynamice	27
2.4.1 Odvození zákona mechanické podobnosti v hydrodynamice metodou rozměrové analýzy	27
2.4.2 Odvození zákona mechanické podobnosti v hydrodynamice ze základních rovnic Navierových—Stokesových	32
2.4.3 Mechanická podobnost přibližná	37
2.5 Froudův zákon podobnosti	39
2.6 Reynoldsův zákon podobnosti	42
2.7 Weberův a Cauchyho zákon podobnosti a kavitační číslo	44
2.7.1 Zákon Weberův	44
2.7.2 Zákon Cauchyho	46
2.7.3 Kavitační číslo	47
2.8 Mezní podmínky podobnosti a metody řešení podobnosti komplexních jevů	49
2.8.1 Mezní podmínky při použití zákonů podobnosti v hydrodynamice	49
2.8.2 Metody řešení podobnosti komplexních jevů	54
3. Pracovní metody	56
3.1 Přípravné práce	56
3.2 Technika modelování	58
3.2.1 Hlavní typy hydrotechnických modelů	58
3.2.2 Umístění modelů v laboratoři	59
3.2.3 Materiál na stavbu modelů	60
3.2.4 Výroba a stavba modelů	62
3.2.5 Napájecí a odpadní zařízení modelů	65
3.3 Postup při experimentálním výzkumu a jeho vyhodnocování	68
3.3.1 Postup při experimentálním řešení složitých jevů trojrozměrného proudění	68

3.3.2	Postup výzkumu při doplňování a ověřování teoretických vzorců klasické hydrodynamiky	69
3.3.3	Postup při experimentálním výzkumu teoreticky dosud nevyřešených nebo jen částečně vyřešených hydrodynamických jevů	70
3.3.4	Závěrečná zpráva	72
4.	Laboratorní zařízení, měřicí metody a přístrojová technika	74
4.1	Laboratorní zařízení	74
4.2	Měřicí metody a přístrojová technika	79
4.3	Měření polohy hladiny a reliéfu dna	79
4.3.1	Měření ustálené hladiny	79
4.3.2	Měření polohy kolísající hladiny	81
4.3.3	Měření reliéfu dna	81
4.4	Měření a regulace průtoku	82
4.4.1	Měření průtoku	82
4.4.2	Regulace průtoku	84
4.5	Měření rychlosti vodního proudu	85
4.6	Měření hydrodynamického tlaku	88
4.7	Měření charakteristik směsí	90
5.	Modelový výzkum tlakových systémů	92
5.1	Výzkum potrubí	92
5.1.1	Ztráty třením v potrubí	92
5.1.2	Mezní vrstva a drsné i hladké potrubí	95
5.1.3	Součinitel drsnosti v průmyslových potrubích	100
5.1.4	Vliv tvaru průřezu potrubí na součinitel drsnosti	104
5.1.5	Místní ztráty v potrubí	105
5.1.6	Problémy podobnosti při průtoku potrubím a štolami pod tlakem	106
5.1.7	Současné hlavní směry výzkumu v tlakových systémech	111
5.2	Výzkum vyrovnávacích komor	111
5.2.1	Rozbor metod modelování výkyvů hladiny ve vyrovnávacích komorách	113
5.2.2	Výzkum stability vyrovnávací komory	118
5.2.3	Příklady výzkumu vyrovnávacích komor v ČSSR	118
5.3	Výzkum hydraulického rázu v tlakových potrubích	119
5.3.1	Předmět a cíl výzkumu a podmínky podobnosti	119
5.3.2	Modelovací technika při výzkumu hydraulického rázu	122
5.4	Výzkum synchronních ventilů a tlakových tlumičů energie	124
5.4.1	Výzkum synchronních ventilů vysokotlakých turbín	124
5.4.2	Tlakové tlumiče energie	125
6.	Modelový výzkum říčních koryt a úprav toků	127
6.1	Úkoly výzkumu říčních tratí	127
6.2	Podobnost modelů říčních tratí	129
6.2.1	Podobnost průběhu hladin	129
6.2.2	Podobnost začátku pohybu splavenin	139
6.2.3	Podobnost množství pohybujících se splavenin	141
6.2.4	Shrnutí podmínek podobnosti a určení základních měřítek	143
6.3	Ztráty třením a zákony pohybu splavenin	147
6.3.1	Součinitel drsnosti v otevřených korytech	147
6.3.2	Zákony pohybu splavenin	153
6.4	Výzkum úprav toků	162

6.5 Modelový výzkum jímacích objektů a stavebních postupů na vodních dílech	169
6.5.1 Výzkum jímacích objektů	169
6.5.2 Výzkum stavebních postupů u vodních děl	173
6.6 Výzkum zanášení zdrží	176
7. Modelový výzkum jezů, přehrad a vodních elektráren	180
7.1 Úkoly výzkumu a kritéria podobnosti	180
7.2 Výzkum nízkotlakových vodních děl	182
7.2.1 Výzkum koncepčního řešení	182
7.2.2 Výzkum nízkotlakových vodních elektráren vedle jezů	184
7.2.3 Modelový výzkum ledových jevů	187
7.3 Modelový výzkum přepadů a přelivů	191
7.3.1 Výzkum přelivných ploch jezů a korunových přelivů přehrad	192
7.3.2 Výzkum šachtových přelivů	198
7.3.3 Výzkum postranních (bočních) přelivů a jejich spádišť a skluzů	204
7.4 Výzkum výpustí přehrad, propustků a shybek	214
7.4.1 Výzkum výpustí přehrad	214
7.4.2 Výzkum uzávěrů výpustí	220
7.4.3 Výzkum propustků a shybek	223
7.5 Výzkum tlumení energie a vývarů	224
7.5.1 Výzkum tlumení energie a vývarů pod korunovými přelivy přehrad	224
7.5.2 Výzkum tlumení energie a vývarů pod skluzy bočních přelivů	236
7.5.3 Výzkum tlumení energie a vývarů pod výpustmi přehrad a u výtoků ze štol	237
7.5.4 Výzkum podjezí	240
7.5.5 Výzkum výmolů za vývarem	243
7.6 Výzkum pohyblivých konstrukcí vodních staveb	247
7.6.1 Výzkum tvarů jezových uzávěrů	247
7.6.2 Výzkum hydrodynamického tlaku	248
7.6.3 Výzkum chvění	249
8. Modelový výzkum plavebních zařízení na vnitrozemských vodních cestách	253
8.1 Úkoly výzkumu plavebních zařízení	253
8.2 Výzkum řešení plavebních zařízení v komplexu vodního díla	254
8.2.1 Výzkum umístění plavebních komor	254
8.2.2 Úprava vjezdu do horních rejd plavebních komor na kanalizovaných řekách	256
8.2.3 Úprava vjezdu do přístavů a do průplavů odbočujících ze splavné řeky	259
8.3 Výzkum translačních vln a opatření proti jejich nepříznivému účinku na lodě a plavbu	259
8.3.1 Předmět a cíl výzkumu a kritéria podobnosti	259
8.3.2 Modelový výzkum translačních vln a opatření na jejich omezení	264
8.4 Hydrotechnický výzkum plavebních komor	266
8.4.1 Předmět a cíl výzkumu	266
8.4.2 Metody hydrotechnického výzkumu plavebních komor	268
8.4.3 Příklady výzkumu plavebních komor	273
8.5 Hydrotechnický výzkum lodních zdvihadel a železnic	287
8.5.1 Problémy při výzkumu	287
8.5.2 Výzkum lodních železnic	288
9. Modelový výzkum průmyslových, zdravotně vodohospodářských a melioračních zařízení	289
9.1 Úkoly výzkumu a některé otázky podobnosti	289
9.2 Metody laboratorního výzkumu usazovacích nádrží a podobnost pohybu suspendovaných částic	292
9.3 Výzkum oddělovačů deště a usazovacích nádrží	296

9.3.1 Výzkum oddělovačů deště	296
9.3.2 Výzkum usazovacích nádrží a lapačů písku	298
10. Modelový výzkum mořských staveb	303
11. Výzkum na vzduchových modelech	306
12. Hydrotechnické laboratoře v ČSSR a Mezinárodní sdružení pro hydraulický výzkum	312
12.1 Hydrotechnické laboratoře v ČSSR	312
12.2 Mezinárodní sdružení pro hydraulický výzkum (AIRH — IAHR)	314
Resumé	317
Literatura	321
Rejstřík	331